

は

が

は i が

1. Dlaczego prawidłowe użycie は i が sprawia trudność?

W języku polskim rozróżnienie to również występuje, problemem jednak jest to, że występuje tylko w języku mówionym, a uczący się języka w dużej mierze opierają się na materiałach pisanych (podręczniki, własne notatki). Spotkać tam można zdania przykładowe wraz z tłumaczeniami, takie jak poniżej.

山田は知っている。

Yamada wie.

A może

山田が知っている。

Yamada wie.

?

Trudno zrozumieć różnicę, jeżeli tłumaczenie obu zdań wygląda identycznie. Wygląda, ale nie brzmi. Kluczem jest nie zaznaczana w piśmie intonacja.

山田は知っている。

Yamada wie.

(więc nie musisz do niego dzwonić, żeby mu powiedzieć)

山田が知っている。

Yamada wie.

(więc nikt z nas ci nie powie, ale idź zapytać Yamady)

A gdyby tak w języku japońskim は i が nie występowały tylko przy rzeczownikach, ale też przy innych częściach mowy? Zdania o Yamadzie i tłumaczenie mogłyby wyglądać tak:

山田は知っているが。

Jeśli chodzi o Yamadę, to wie.

山田が知っているは。

To Yamada, jeśli chodzi o wiedzenie.

Zdanie składa się z dwóch części: wyrażenia rzeczownikowego (山田) oraz wyrażenia czasownikowo-przymiotnikowego (知っている).

Z innego punktu widzenia można podzielić zdanie na **temat** (*Jeżeli chodzi o...*), stanowiący wprowadzenie, wyjaśnienie, czego dana wypowiedź dotyczy oraz **informację** (...to coś), czyli to, co rozmówca chce o czymś przekazać.

Jeżeli tematem jest wyrażenie rzeczownikowe, jest ono oznaczone przez は (山田は – *Jeżeli chodzi o Yamadę...*).

Jeżeli tematem jest wyrażenie czasownikowo-przymiotnikowe, to towarzyszące mu wyrażenie rzeczownikowe jest oznaczone przez が (山田が – to Yamada).

.....

Ania i Basia nie przyjdą.

→ *Jeżeli chodzi o Anie i Basię, to nie przyjdą.*

temat

informacja

アニャとバシャは来ない。

.....

Kto nie przyjdzie?

Ania i Basia nie przyjdą.

→ *Jeżeli chodzi o tych, co nie przyjdą, to jest to Ania i Basia.*

temat

informacja

アニャとバシャが来ない。

.....

2. Pytania Kto? Co? Gdzie? Które?

Pytania, w których poszukiwaną informacją są wyrażenia rzeczownikowe są stosunkowo prostą grupą. Z ich natury wynika, że przy wyrażeniu rzeczownikowym stoi zawsze が (patrz pkt 1., wyrażenie rzeczownikowe jako informacja funkcjonuje w połączeniu が).

誰がそんなことを言ったんですか？

Kto powiedział coś takiego?

Jeśli chodzi o tego co coś takiego powiedział, to kto?

何が難しいですか？

Co jest trudne?

Jeśli chodzi o to, co trudne, to co?

どこが痛いですか？

Gdzie cię boli?

Jeśli chodzi o bolące miejsce, to gdzie?

どれがいちばん安い？

Które jest najtańsze?

Jeśli chodzi o najtańsze, to które?

W taki sam sposób funkcjonują takie wyrażenia jak:

どの人

どちら

2. Odpowiedzi na pytania Kto? Co? Gdzie? Które?

Odpowiadając na pytania postawione tak, jak w punkcie 2., oczywiście w tym samym miejscu należy wstawić が, podstawiając tylko za zaimek pytający konkretną informację.

美知子がそんなことを言ったんです。

Michiko powiedziała coś takiego.

Jeśli chodzi o tego co coś takiego powiedział, to Michiko.

明日のテストが難しいです。

Jutrzejszy test jest trudny.

Jeśli chodzi o to, co trudne, to jutrzejszy test.

頭が痛いです。

Głowa mnie boli.

Jeśli chodzi o bolące miejsce, to głowa.

あれがいちばん安い。

Tamto jest najtańsze.

Jeśli chodzi o najtańsze, to tamto.

Należy zwrócić uwagę, że niektóre te zdania po zamianie が na は będą jak najbardziej poprawnymi i naturalnymi zdaniami, jednak o nieco innym znaczeniu.

明日のテストが難しいです。

Wyrwane z kontekstu aż prosi się o は zamiast が. To zadane wcześniej pytanie decyduje o tym, że informacją jest jutrzejszy test. Nie wiedząc jednak, że jest to odpowiedź na konkretne pytanie, raczej spodziewamy się, że trudny jest informacją na temat jutrzejszego testu.

3. Odpowiedzi pozytywne i negatywne na pytania z が

Po zamianie zdań twierdzących z punktu 2 na pytania bez użycia zaimków pytających powstaną poniższe zdania.

美知子 **が** そんなことを言ったんですか？。

Michiko powiedziała coś takiego?.

Jeśli chodzi o tego co coś takiego powiedział, to Michiko?.

明日のテスト **が** 難しいですか？。

Jutrzejszy test jest trudny?.

Jeśli chodzi o to, co trudne, to jutrzejszy test?.

頭 **が** 痛いですか？。

Głowa cię boli?.

Jeśli chodzi o bolące miejsce, to głowa?.

あれ **が** いちばん安い？。

Tamto jest najtańsze?.

Jeśli chodzi o najtańsze, to tamto?.

Odpowiedzi pozytywne to oczywiście zdania z punktu 2. Inaczej jednak wyglądają odpowiedzi negatywne – が zamienia się w nich na は. Dlaczego? W przypadku odpowiedzi pozytywnej jest to tylko powtórzenie informacji dla jej potwierdzenia. W zdaniach przeczących natomiast pojawia się nowa informacja, a to co było informacją w pytaniu, staje się teraz wspólnym dla obu rozmówców tematem, na który prowadzą dalszą rozmowę.

美知子 **は** そんなことを言ってないです。

Michiko nie powiedziała czegoś takiego.

Michiko powiedziała coś takiego?

Nie, (ktoś zapewne powiedział, ale) jeśli chodzi o Michiko, to ona czegoś takiego nie powiedziała.

Podobnie można zinterpretować następujące zdania.

明日のテストは難しくない。

Jutrzejszy test nie jest trudny.

Coś jest trudne, ale jeśli chodzi o jutrzejszy test, to nie jest trudny.

頭は痛くない。

Głowa mnie nie boli.

Coś boli, ale jeśli chodzi o głowę, to nie boli.

あれはいちばん安いではありません。

Tamto nie jest najtańsze.

Coś jest najtańsze, ale jeśli chodzi o tamto, to nie.